

SELKOKIELI YMMÄRTÄMISEN VÄLINEENÄ

Ritva Typpö

Kehittämishankeraportti
Tammikuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Sukunimi, Etunimi Tyttö Ritva Marjatta	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 30	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Selkokieli ymmärtämisen välineenä		
Koulutusohjelma Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Blom Sinikka, Kolu Mari		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Olen laatinut kehittämishankeraportin selkoviestinnästä. Selkokieli on suunnitelmallisesti rakennettu, helpommin luettava ja ymmärrettävä kieli kuin yleiskieli. Selkokielen tuntemus kuuluu osatehtävänä sosiaali- ja terveysalan yhteisiin opintoihin. Tehtävänä on kertoa, mitä selkokieli on ja miten tekstiä tuotetaan. Tavoitteena on myös pohtia, miten opiskelijat parhaiten saisivat kuvaa selkokielestä ja miten he myöhemmin lähihoitajina voisivat työssään hyödyntää selkokieltä.</p> <p>Selkokieltä tarvitaan, koska kaikki eivät kykene ymmärtämään, lukemaan ja kirjoittamaan moni-ilmeistä kieltä. Selkoviestintä hyödyttää eri vammaisryhmiä, lukemis- ja kirjoittamishäiriöisiä, vanhuksia ja suomen kieltä opettelevia. Myös näiden ryhmien sisällä kielelliset valmiudet vaihtelevat. Onkin otettava tekstin tuottamisessa ja käsittelyssä huomioon kunkin ryhmän tarpeet.</p> <p>Suosituksena on, että opetustyössä käytettäisiin erilaisia opetusmenetelmiä. Suunnittelemalla ja kirjoittamalla itse selkotekstiä opiskelija joutuu pohtimaan selkotekstin rakennetta; mitä tekstissä on otettava huomioon ja miten kuvia on tekstin yhteydessä käytettävä. Samoin hän joutuu paneutumaan eri kohderyhmien lukemisen ja kirjoittamisen ongelmiin.</p> <p>Oppilaiden kirjoittamat selkotekstit osoittavat, että kehittämishanketyöni toteutus on onnistunut. Alkuun päästyään oppilaat kirjoittivat innostuneesti tekstiä. Ilmestyi 22 selkokirjaa. Innostuneesti he alkoivat myös suunnitella erilaisia tilanteita, missä he voisivat käyttää selkokieltä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Selkokieli, selkoteksti, selkokuva		
Muut tiedot		

Author(s) Tyttö Ritva Marjatta	Type of Publication Development project report	
	Pages 30	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Plain language as a method of comprehension		
Degree Programme Jyväskylä University of Applied Sciences, Vocational Teacher Education College		
Tutor(s) Blom Sinikka, Kolu Mari		
Assigned by		
Abstract <p>My development project report deals with the concept of plain language. Plain language is systematically structured, easier to read and more comprehensible than standard common language. Getting to know plain language is a part of general studies within the field of social and health care. My aim is to explain what plain language is and it is produced. I also aim to discuss how the idea of plain language is formed and used in order to help my students to make good use of plain language at their future work.</p> <p>Plain language is needed because not everyone is able to understand, read and write a more varied type of language. Plain language can be utilized by many different groups of disabled people, people with reading or writing disorders, old people and people who are learning Finnish. Language skills can vary a lot within these groups. The individual needs of the group have to be considered when producing and handling with a text.</p> <p>It is recommended that teaching should include different teaching methods. By planning and writing a plain language text by him/herself the student has to discuss the structure of the text: what needs to be taken into consideration and how pictures are used in the context. In addition, the student has to go into the problems of reading and writing in a target group -oriented manner.</p> <p>Plain texts written by students indicate that my development project is a success. After starting to write, they wrote enthusiastically. 22 plain books were made. They also started to plain different situations, where they could use plain language.</p>		
Keywords Plain language, Plain text, Plain picture		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

KUVAILULEHTI

DESCRIPTION

1. JOHDANTO	1
2. SELKOViestintä	3
2.1. Selkoteksti	3
2.2. Selkokuva	5
3. KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITE JA TOTEUTUS	6
4. OPPILAAT SELKOTEKSTIN KIRJOITTAJINA	7
5. OPPILAAT SELKORYHMÄN VETÄJINÄ	20
5.1. Kehitysvammaisten ryhmä	21
5.2. Vanhusten ryhmä	21
5.3. Maahanmuuttajien ryhmä	23
6. TULOKSET JA POHDINTAA	24
LÄHTEET	26
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Opetushallitus määrittelee ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteissa, että opiskelijan tulee osata opiskelu- ja työyhteisössä puhua ja toimia tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti yhteistyötilanteissa, kuten ryhmissä ja tiimeissä sekä asiakaspalvelutilanteissa. Opiskelijan on ymmärrettävä sosiaali- ja terveysalaan liittyvien tekstien keskeiset käsitteet, olennainen sisältö ja tekstien tarkoitus. -- Opiskelijan tulee ymmärtää kielellisiä juuriaan. Hänen on ymmärrettävä suomalaisen puhekulttuurin ominaispiirteitä sekä äidinkielen ja kaksi- ja monikielisuuden ja monikulttuurisuuden merkitys, niin että hän osaa ottaa nämä huomioon yksityisissä ja työelämän viestintätilanteissa. (Opetushallitus 2001.)

Kehittämishanketyöni aiheena on selkoviestintä. Selkokielen tuntemus kuuluu äidinkielen osatehtävänä sosiaali- ja terveysalan yhteisiin opintoihin. Selkokieli on suunnitelmallisesti rakennettu, helpommin luettava ja ymmärrettävä kieli kuin yleiskieli. Selkokielisen kulttuurin ja tiedonvälityksen tarpeessa arvioidaan olevan Suomessa noin 100000 - 200000 henkilöä. Selkokieltä tarvitaan, koska kaikki eivät kykene ymmärtämään, lukemaan ja kirjoittamaan moni-ilmeistä yleiskieltä. (Rajala 1990.)

Opetussuunnitelmassa on määritelty sisällöt opetukseen. Opettajan tulee jatkuvasti kehittää opetussuunnitelmaa tilannevaatimusten mukaan. Opetuksessa tulisikin käyttää erilaisia oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä. Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on suunnitella opetustilanne niin, että opiskelijat kiinnostuvat selkokielestä ja ymmärtävät selkokielen merkityksen. Opiskelijoiden tulee myöhemmin harjoittelu- ja työtilanteissaan hyödyntää selkokieltä. Selkokielen tarve kasvaa myös lisääntyvän maahanmuuton seurauksena. Selkokieli helpottaa eri kieliryhmään kuuluvien ihmisten kielenoppimista..

Opetushallituksen määritelmän (2004) mukaan äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitys: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä niiden elementtien yhdistelmiä, painettuja, sähköisiä kuin myös verkkotekstejä. Määritelmän moninaisuutta tarkasteltaessa huomaa, että enää ei riitä yleistävä määritelmä, jonka mukaan kieli on ihmiselle lajityypillinen ominaisuus; psyykinen ja fyysinen ilmiö, joka tekee ihmisestä ihmisen.

Kielen avulla jäsenämme maailmaa ja luomme uusia käsitteitä. Tällaisena monenlaisen viestinnän aikakautena on huomattu, että puhutun ja kirjoitetun kielen ymmärtäminen saattaa tuottaa vaikeutta. Puhutaan funktionaalisesta lukutaidosta tai -taidottomuudesta. Funktionaaliseen lukutaitoon lasketaan sisältyväksi kaikki puhumisen, kuuntelemisen ja kirjoittamisen alueelle kuuluvat toiminnot. Funktionaalinen lukutaidottomuus Virtasen (1994) mukaan voi johtua monista eri syistä. Siihen ovat voineet vaikuttaa lapsuuden ja sikiöajan kehityshäiriöt, perimä, sairaus ja ikääntyminen tai molemmat. Lisäksi voi olla näiden syiden yhteisvaikutusta. Myös ympäristö, esimerkiksi kuuluminen johonkin kieli- tai kansallisuusvähemmistöön, on saattanut heikentää kielen ymmärtämistaitoa.

Täyden osallistumisen ja tasa-arvon edellytyksenä on, että ihminen saa tietoa itselleen ymmärrettävällä kielellä ja pääsee osalliseksi yhteisestä kulttuurista. Kielen tulee olla selkeään asuun tuotettua, niin että kielen ymmärtäminen helpottuu. Suomessa on voimassa yhdenvertaisuuslaki (L21/2004). Sen tarkoituksena on turvata ja edistää yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Laissa kielletään ikään, etniseen ja kansalliseen alkuperään, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen sekä sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä.

Selkokieltä tarvitsevat henkilöt ovat kyvykkyydeltään hyvin erilaisia. Myös ryhmien sisällä kielelliset valmiudet vaihtelevat. Siksi onkin suositeltavaa, että selkokielen tekstin tuottamisessa otetaan huomioon erilaisten ryhmien tarpeet. Selkoviestintä hyödyttää eri vammaisryhmiä, vanhuksia, lukemis- ja kirjoittamishäiriöisiä ja suomen kieltä opettelevia ihmisiä. Lukemaan opettelevat lapset eivät ole varsinaisen selkokielen kohderyhmä, vaikka selkokielen tekstit voivat auttaa heitä lukutaidon harjoittelussa.

2. SELKOVIENTINTÄ

Selkoviesticntä tarkoittaa kirjallista ja suullista viesticntää, missä otetaan huomioon vastaanottajan kielelliset valmiudet. Puhutaan myös selkokielestä, jossa sisältöjä, rakenteita ja sanastoa on muutettu helpommin luettavaksi ja ymmärrettäväksi. Selkokieli tulee erottaa selkeästä kielestä, vaikka tavoite kielen ymmärtämisessä olisikin sama. (Juutilainen, Takala & Visuri 2005.)

Suomessa selkokieltä on kehitetty 1970-luvulta lähtien, ja selkokirjoja on julkaistu 1980-luvun alusta alkaen suomeksi ja ruotsiksi. Aikuisille ja lapsille on julkaistu niin tiedotusmateriaalia kuin kauno- ja tietokirjallisuuttakin. Vuosittain ilmestyy noin kymmenen uutta selkokielistä kirjaa. Selkolehtiä ovat Leija, LL-Bladet ja Selkouutiset, jonka verkkoversiota voi lukea Internetistä. (Juutilainen ym. 2005.)

Selkokielistä kauno- ja tietokirjallisuutta on Suomessa julkaistu siis varsinaisesti vasta muutaman vuoden ajan. Sitä ennen on ilmestynyt selkokielisiä oppimateriaaleja sekä lapsille ja nuorille suunnattuja ns. helppolukuisia kirjoja. Vuonna 2005 myönsi Euroopan unioni varoja erikoisesti selkokirjallisuuden tuottamiseen. Kirjastoista löytyykin jo yleensä oma hyllystö selkokirjoille ja selkeästi kirjoitetuille kirjoille. Valinnanvaraa aikuisten kirjoista lasten kirjoihin löytyy jo aika paljon. Iahduttavaa on, että on saatavissa nuorisokirjallisuutta, joka selkeästä kirjoittamisesta huolimatta on saatu sisällöltään kiinnostavaksi. Tekstitys on usein isompaa lukemisen helpottamiseksi. Selkokirjan ja helppolukuisen kirjan erottaminen tällöin toisistaan voi olla vaikeaa.

2.1. Selkoteksti

Kielen ymmärrettävyys ja luettavuustutkimuksissa on todettu, että vaikealle kielelle ovat ominaisia

- pitkät ja harvinaiset sanat,
- pitkät lauseet,
- adjektiivien ja adverbien runsaus.

Helppole kielelle ovat vastaavasti ominaisia

- lyhyet, tutut ja turvalliset sanat,
- lyhyet lauseet,
- adjektiivien ja adverbien vähäisyys.

Ymmärrettävyyteen vaikuttaa, jos kieli on rakenteeltaan niin monimutkaista, että lukija joutuu kohtuuttomasti ponnistelemaan tekstin ymmärtämiseksi. Jos tekstin virkkeissä on paljon lauseenvastikkeita ja sivulauseita, virkkeen kokonaisajatusta on vaikea hahmottaa. Myös lauseiden monimutkaisuus vaikeuttaa ymmärtämistä. (Rajala 1990.)

Selkokielessä vaihtelevat teema-reema -käsitteet. Sen ei tarvitse kuitenkaan tekstin tuottamisessa olla orjallista. Suomen kielessä, toisin kuin ruotsin kielessä, emme voi erottaa, milloin asiasta kerrotaan ensimmäisen kerran ja milloin käytetään määräistä muotoa. Teema-reema-ajatusta käyttäen voidaan esimerkiksi kirjoittaa seuraavasti:

Pihalla on auto. Auto on punainen. Punainen on väri. Värejä ovat myös sininen ja vihreä.

Selkokielen kirjoittamisessa kiinnitetään huomiota erityisesti luettavuuteen. Selkokielen tekstin tulee pääsääntöisesti noudattaa seuraavia periaatteita:

- 1) Käytetään lyhyitä lauseita.
- 2) Vältetään vaikeita lauserakenteita.
- 3) Käytetään runsaasti verbejä ja substantiiveja, vähän adjektiiveja ja adverbeja.
- 4) Vältetään pitkiä sanoja.
- 5) Käytetään tuttuja ja yleisiä sanoja.
- 6) Oudot ja vaikeat sanat selitetään tekstin yhteydessä.
- 7) Vältetään erityissanoja (esimerkiksi ammattisanasto) slangi- ja murre sanat, symbolit ja abstraktit ilmaisut.
- 8) Kielikuvia käytetään varoen.
- 9) Ajan ja paikan runsasta vaihtelua on vältettävä.
- 10) Tekstissä ei saa olla liikaa henkilöitä.
- 11) Monet maantieteelliset nimet, isot luvut ja mittayksiköt voivat olla vaikeita
- 12) Sisällöltään tekstin on oltava konkreettista. (Rajala 1990.)

Vaikka ohjeet selkotekstin kirjoittamiseen tuntuvat vaativilta, voi kirjoittaminen tuntua toisaalta helpoltakin. Selkotekstin tulisi olla ohjeista huolimatta värikästä ja elävää, mutta selkeyteen pyrkivää. Aihepiirien valinnalla saadaan mielenkiintoa teksteihin. Se, kenelle tekstit on suunnattu, määrää tekstien sisällön. Liitteenä on kuvasarja, joka kertoo lyhyesti ja hauskasti siilin elämästä eri vuodenaikoina. (Liite 1)

2.2. Selkokuva

Selkokielen tekstin kuvitusta suunniteltaessa on ensiksi määriteltävä, mikä tehtävä kuvalla on tekstin yhteydessä. Kuva voi välittää tietoja tai täydentää tekstin informaatiota. Se voi tarjota esteettisen elämyksen ja viihdyttää ja keventää tekstiä. Mutta jos kuvan tarkoitus on informaation antaminen selkokielen tekstin tukena, on kuvituksessa hyvä ottaa huomioon seuraavia asioita:

- 1) Olennaisen informaation on korostuttava sommittelussa, kuvan informaation ei saa peittyä tarpeettomiin yksityiskohtiin tai kuvan tulkintaa muuten vaikeuttaviin tekijöihin.
- 2) Kuvan mittasuhteiden tulee olla mielellään totuudenmukaisia, perspektiivin muuntelussa on oltava varovainen.
- 3) On varottava, että kuvitus ei tuo vääriä mielikuvia ja vie lukijan ajatuksia harhateille.
- 4) Kuvien on tuettava kokonaisuutta. (Rajala 1990.)

Selkokieltä käyttävien eri kohderyhmien ja lasten tapa tulkita kuvia on kaksi eri asiaa, mutta on mahdollista löytää myös yhteisiä piirteitä. Kuvien tulee olla naturalistisia, selkeälinjaisia ja kirkasvärisiä. Jos taas halutaan, että kuvat ovat kehittävämpiä, luovuus tulee enemmän esille, jätetään kuvat mustavalkoisiksi. Lapsen mielikuvitus alkaa silloin värittää kuvia. Hän voi kertoa niistä vaikka kuinka monisanaisesti. Selkokuvien ei saisi olla täynnä suurta määrää pieniä yksityiskohtia, koska kuvien hahmottaminen saattaisi vaikeutua. Myöskään kuvakirjojen ei tarvitse sisältää mitään ylimääräistä esineistöä, mikä vain häiritsee kirjan lukemista ja kuvien katselua. Selkokirjan tuntee kirjan etu- tai takakanteen merkitystä logosta, jossa on musta ylöspäin kaartuva nuoli.

3. KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITE JA TOTEUTUS

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on edistää selkokielen ymmärtämistä ja sen käyttöön ottamista erityisesti lähihoitajien opinnoissa ja työssä. Olen halunnut innostaa opiskelijoita luennon kuuntelemisen lisäksi kokeilemaan selkokielisen tekstin tuottamista. Omakohtaisen tekstin kirjoittaminen auttaa ymmärtämään kieltä paremmin kuin pelkkä luennon kuunteleminen ja muistiinpanojen tekeminen. Opiskelijoilla ei ole yleensä vaikutelmaa selkoviestinnästä ja sen merkityksestä arkipäivän elämässä. Aluksi he kokevat selkokielen jopa vaikeampana kuin kirjakielen ja yleispuhekielen.

Kehittämishanketyöni kohderyhmäksi valitsin opintonsa syksyllä 2005 aloittaneen ryhmän, johon kuuluu 22 lähihoitajan tutkintoa suorittavaa opiskelijaa. Kehittämishanke toteutettiin syyslukukaudella 2006. Tämä ryhmä valmistuu keväällä 2008. Äidinkielen opetus jakaantuu neljään opintojaksoon, joista jokainen on yhden opintoviikon pituinen. Opintojaksojen aikana opiskelijoille annetaan teoreettinen opetus muun muassa selkokielen käytöstä. Harjoittelun aikana he voivat harjoittelupaikasta riippuen soveltaa saamaansa opetusta. Valmistuttuaan he voivat työelämään siirtyessään pyrkiä käyttämään selkokieltä ja olla mukana suunnittelemassa selkoryhmätoimintaa.

Oppitunnit muodostuvat opetuksessani selkokieltä käsittelevistä luennoista ja omatoimisesta tiedon hankinnasta. Opiskelijoille muodostuu käsitys siitä, mitkä ovat ne ihmisryhmät, jotka hyötyvät selkoviestinnästä. Tutustuminen kirjastossa selkokirjoihin ja selkeästi kirjoitettuihin kirjoihin lisää kirjastopalveluiden käyttöä ja sitä kautta tiedon hankintaa; oppilas etsii ja lainaa selkokirjan sekä esittelee kirjan oppitunnilla toisille opiskelijoille. Näin myös hänen suullinen esiintymistaitonsa kasvaa. Jokaisella on samalla mahdollisuus tutustua useampiin teoksiin.

Teoriapainotteisen opetuksen jälkeen opetusryhmäni opiskelijat alkoivat suunnitella omaa selkotekstään. He saivat valita aiheen vapaasti. Mieleinen aihe jo osaltaan innosti kirjoittamaan. He kuvittivat myös kirjoituksensa selkokuvin. Tuloksena syntyi 22 selkotekstää. Jokainen opiskelija osoitti kykenevänsä ymmärtämään ja käyttämään selkokieltä.

4. OPPILAAT SELKOTEKSTIN KIRJOITTAJINA

Selkeän tekstin kirjoittaminen ja lukijan huomioon ottaminen ei ole helppo asia. Laurinen (1994) tuo esille, että lukemisvaikeuksien takana on eri lukijoilla erilaisia syitä. Luetunymmärtämiseen vaikuttavat esimerkiksi lyhytkestoisen muistin kapasiteetti ja tietojen riittävyys sekä kyky käyttää hyödyksi tietoja ja kokemuksia. Jos lukija ei pysty kerrallaan pitämään mielessään kuin hyvin pienen osan tekstistä, tekstilauseiden väliset yhteydet eivät välity hänelle helposti. Toinen ymmärtämiseen liittyvä vaikeus on siinä, että lukija ei osaa käyttää hyväkseen aikaisempia tietojaan ja kokemuksiaan. Näissä tapauksissa lukijaa voidaan auttaa nimeämällä toistuvasti se laajempi yhteys, johon teksti liittyy. Tekstin temaattinen johdonmukaisuus helpottaa myös uusien asioiden ymmärtämistä.

Oppilaista Maiju ja Hanna kirjoittavat selkokirjassaan sirkuksessa käynnistä. Tässä tekstissä sanojen toistaminen auttaa kertomuksen hahmottamisessa. Joka rivillä on vain yksi uusi tieto vanhan lisänä. Teksti sinänsä luo selkeän kuvan sirkuksessa käynnistä ja samalla oikeilla sanavalinnoilla värittää kertomusta. Lukijan näkökulmasta on tärkeää, että hän hahmottaa helposti tekstistä oleelliset asiat, sen kokonaisuuden (Laurinen 1994).

Sirkuksessa oli paljon eläimiä.

Eläimet olivat kilttejä.

Jaakko osti hattaran.

Hattara oli hyvää.

Sirkuksessa oli myös pelle.

Pellellä oli punainen nenä.

Pelle oli pelottavan näköinen.

Jaakko pelkäsi pelleä.

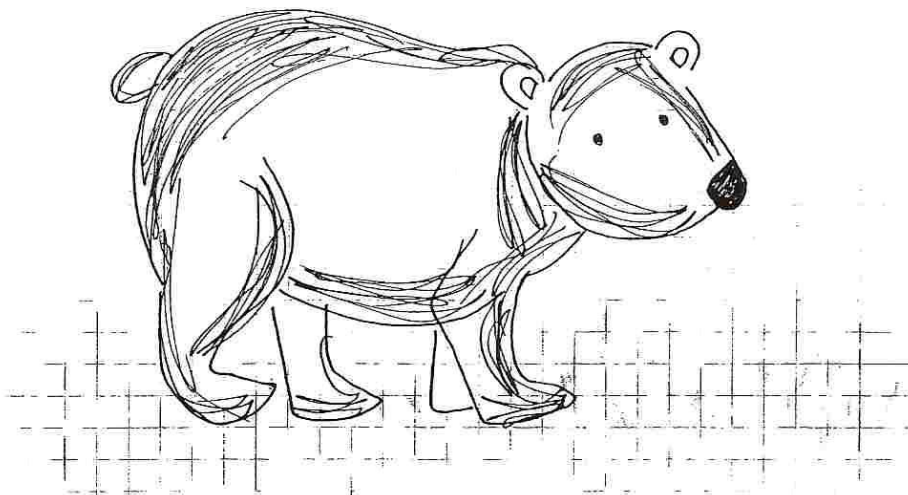
Hän alkoi itkeä.

Jaakko halusi kotiin.

Teksteissä voi näkyä ajankohtaisuus, mikä antaa kiinnostavuutta kirjoittamiseen. Esimerkiksi Selkouutisissa on aivan samat kriteerit kuin muissakin sanomalehdissä. Siitä kirjoitetaan, mikä ylittää uutiskynnyksen. Karhu-aihe on puhuttanut ympäri rakasta kotimaatamme ja jakanut ajatuksiamme puolesta ja vastaan.

Karhu hahmona on meille tuttu. Onhan se jo monella lapsella ensileluna. Karhujen vaarallisuudesta puhutaan, se voi olla enemmän kuin Teddy-karhu. Lapsille suunnatussa kirjallisuudessa on usein opettavainen tendenssi. Katariina ja Elina kirjoittavat karhusta ja siitä, miten pitää suhtautua mesikämmeneen. Nopeasti tehdyt piirroskuvat tukevat kertomusta.

KARHUN
ELÄMÄÄ

Karhu on suuri ja kunnioitettu eläin.

Karhu elää metsässä.

Se syö marjoja, kalaa ja hunajaa.

Talvella karhu nukkuu talviunta.

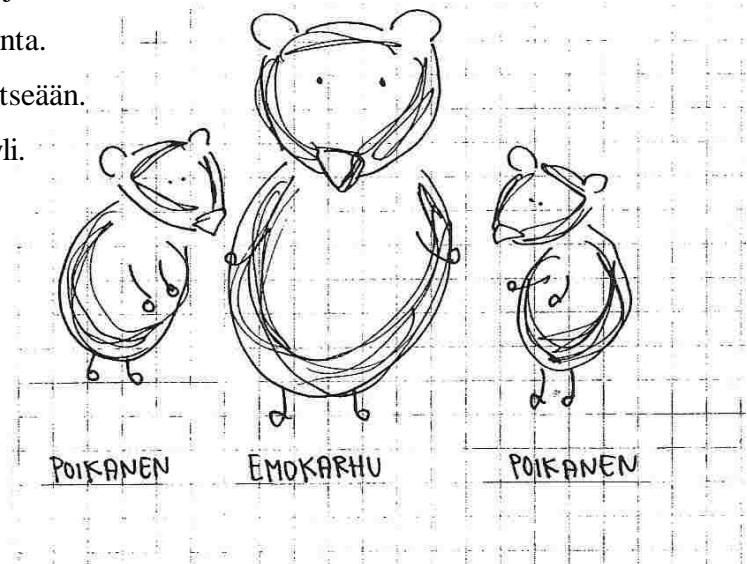
Ennen talvea karhu lihottaa itseään.

Sen avulla se selviää talven yli.

Keväällä karhu herää.

Se etsii itselleen kumppanin

ja perustaa perheen.

Jos näet elävän karhun metsikössä

älä juokse karkuun.

Mene maahan makaamaan

ja suojaa pääsi.

Karhu ei ole vihainen,

jos se ei tunne itseään

tai pentujaan uhatuksi.

Karhuja ei saa tappaa.

Emilian, Jennin, Pauliinan ja Henkan koirakertomus ei jätä kylmäksi kerrontansa ja kuvituksensa puolesta. Se kuvaa hyvin hoito- ja hoiva-alalla toimimista. Opettavainen napakka lopetus kehottaa tottelevaisuuteen. Kirjaa voi käyttää keskusteluissa ja opetustilanteessa esimerkkinä varovaisuudesta liikenteessä.

Olipa kerran koira nimeltä Tassu.

Tassu oli hyvin vilkas ja iloinen koira.

Koira oli väriltään ruskeankirjava ja sillä oli mustat nappisilmät.

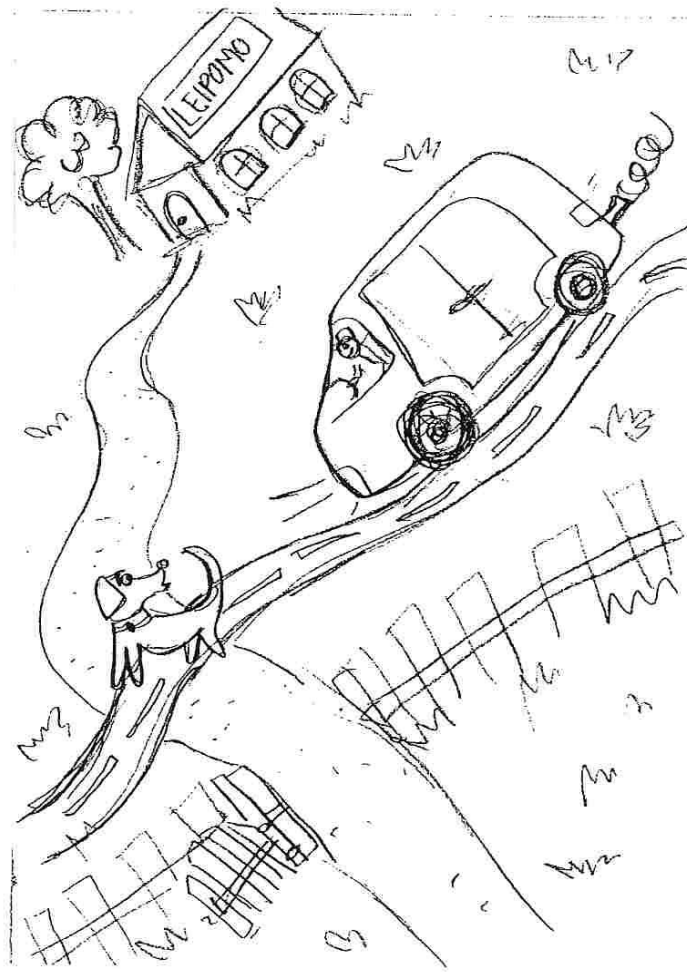
Eräänä päivänä Tassu karkasi kotaa.

Kodin lähellä oli vilkasliikenteinen autotie, jota Tassu ei saanut yksin ylittää.

Tassu oli erittäin kiinnostunut tien toisella puolella olevasta leipomosta.

Tassu ei voinut vastustaa
 vastaleivotun pullan tuoksua,
 joten tassu lähti ylittämään tietä
 vaikka tiesi sen olevan kiellettyä.
 Juuri kun tassu oli ylittämässä tietä
 kaahasi mutkantakaa punainen pakettiauto.
 Punaisen pakettiauton kuski
 ei huomannut Tassua,
 ja BANG !!!
 Tassu lensi kaarella tien reunaan.
 Tassu ei voinut nousta,
 sillä hänen jalka oli hyvin kipeä.

Punaisen pakettiauton kuljettaja
 nosti tassun kyytiin ja
 vei hänet eläinlääkärin.
 Eläinlääkärissä kiltti lääkäri setä
 tutki tassun jalan.
 Jalka oli murtunut.
 Murtuneeseen jalkaan laitettiin
 kipsi, jotta se paranisi.
 Tassu joutui yöpymään sairaalassa.
 mutta aamulla se pääsi kotiin
 huolestuneen mutta
 onnellisen perheensä pariin.
 Toivottavasti Tassu
 oppi läksynsä!

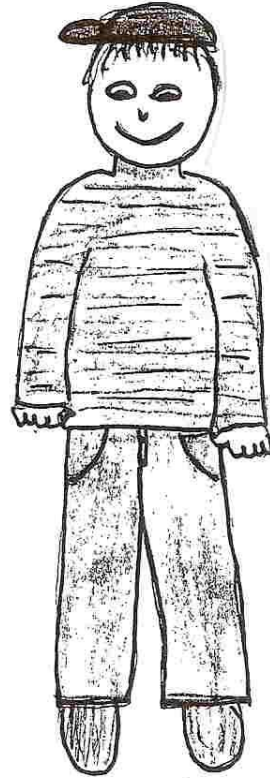
Lyhyt, nopeasti toteutettu koirakertomus pitää sisällään sadulle tyypillisiä piirteitä. Siinä samalla on harjoiteltu selkokielisen tekstin tuottamista. Kuvat ovat pelkistettyjä, mutta niistä näkyy juuri selkokuvalle ominaisia piirteitä. Ne tukevat tekstitystä. Tätä kuvakirjaa voisi katsella, lukea ja siitä keskustella lasten kanssa. Siitä voisi olla hyötyä keskustelun avaamiseksi myös kehitysvammaisten ryhmässä toimiessa.

Sadut kiehtovat sekä lasta että aikuista. Ne huvittavat, pelottavat, herättävät uteliaisuutta ja kiihottavat älyä. Satujen monikerroksisuus takaa kiinnostuksen, joka säilyy kymmeniä kuuntelu- ja lukukertoja. Satu opettaa elämäniloa, syyn ja seurauksen johdonmukaisuutta, oikean ja väärän keskinäisiä suhteita. Satujen rakenne on usein hyvin yksinkertainen: muutama tyylitelty henkilö, selkeästi jaoteltu juoni, toisto, vertauskuvallinen tai selvästi osoitettu opetus ja onnellinen loppu. (Lampi 1981, 28 - 29.)

Lapsi saa juonesta sen verran irti kuin hänen kypsyytensä sallii eli hän pystyy vastaanottamaan erilaisia asioita eri kehitysvaiheissaan. Lapsi voi myöhemmin palata samaan satuun ja kyetä laajentamaan sen merkitystä. (Ojanen & Lappalainen & Kureniemi 1980, 18.)

Kissa on toinen tuttu kotieläin. Selkotekstin tuottamista voi kokeilla aivan lyhyellä kertomisella. Tässä kerrotaan Aleksi-nimisestä pojasta.

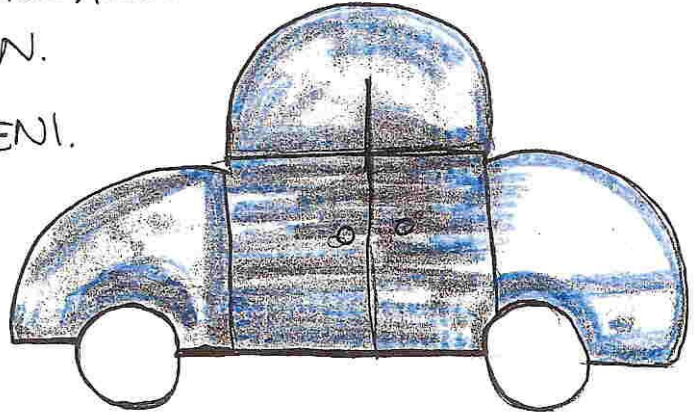
TÄSSÄ ON POIKA.
POJAN NIMI ON ALEKSI.
ALEKSI ON ILOINEN.

AEKSILLA ON KISSA.
KISSA ON ISO.
KISSA LEIKKII PALLOLLA.
PALLO ON PUNAINEN.

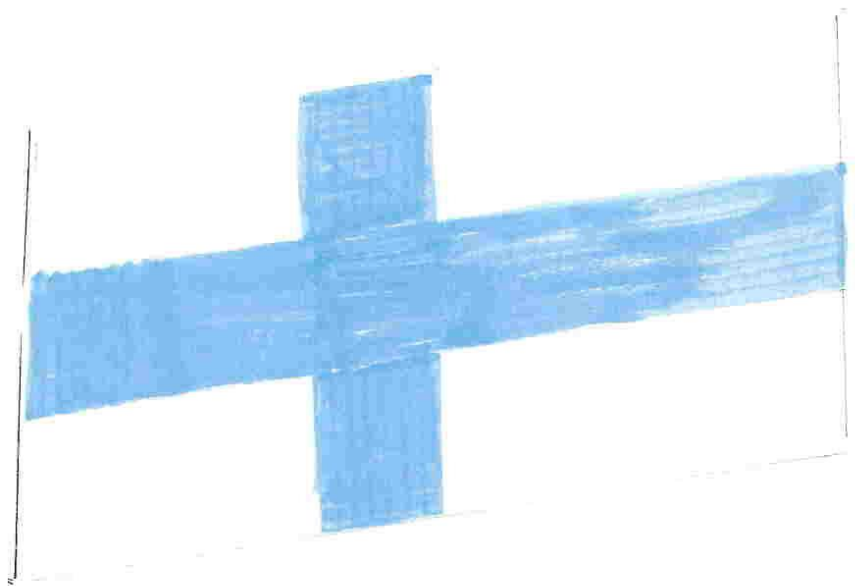

ALEKSILLA ON MYÖS AUTO.
AUTO ON SININEN.
AUTO ON MYÖS PIENI.

Suomi ja Suomen luonto ovat aiheina useammalla kirjoittajalla. Kirjoittamalla selkeästi maastamme voimme antaa samalla ensitietoa maahamme tuleville ulkomaalaisille. Monet ehkä eivät paljoakaan tiedä maastamme. Neljä vuodenaikaa saattaa monelle olla suuri ihmettelemisen aihe.

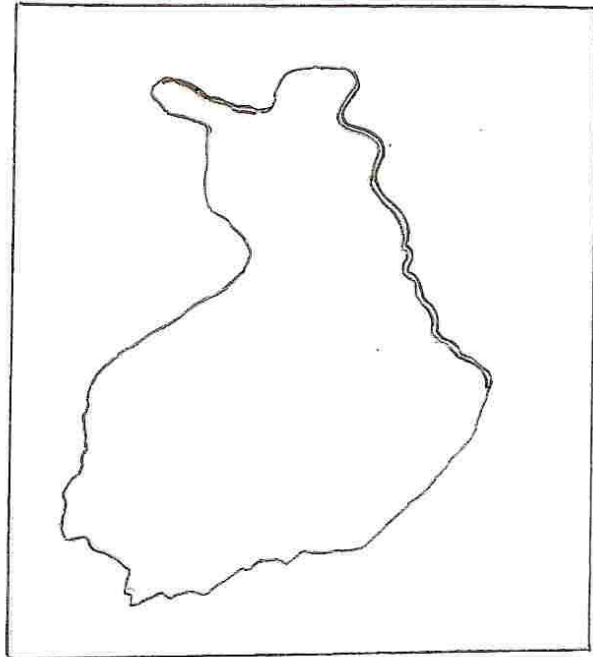
SUOMI

Suomessa on asukkaita
lähes kuusi miljoonaa.

Meidän pääkaupunkimme
on Helsinki.

Sanotaan, että Suomi on
tuhansien järvien maa.

Meidän presidenttimme
asuu Helsingissä.

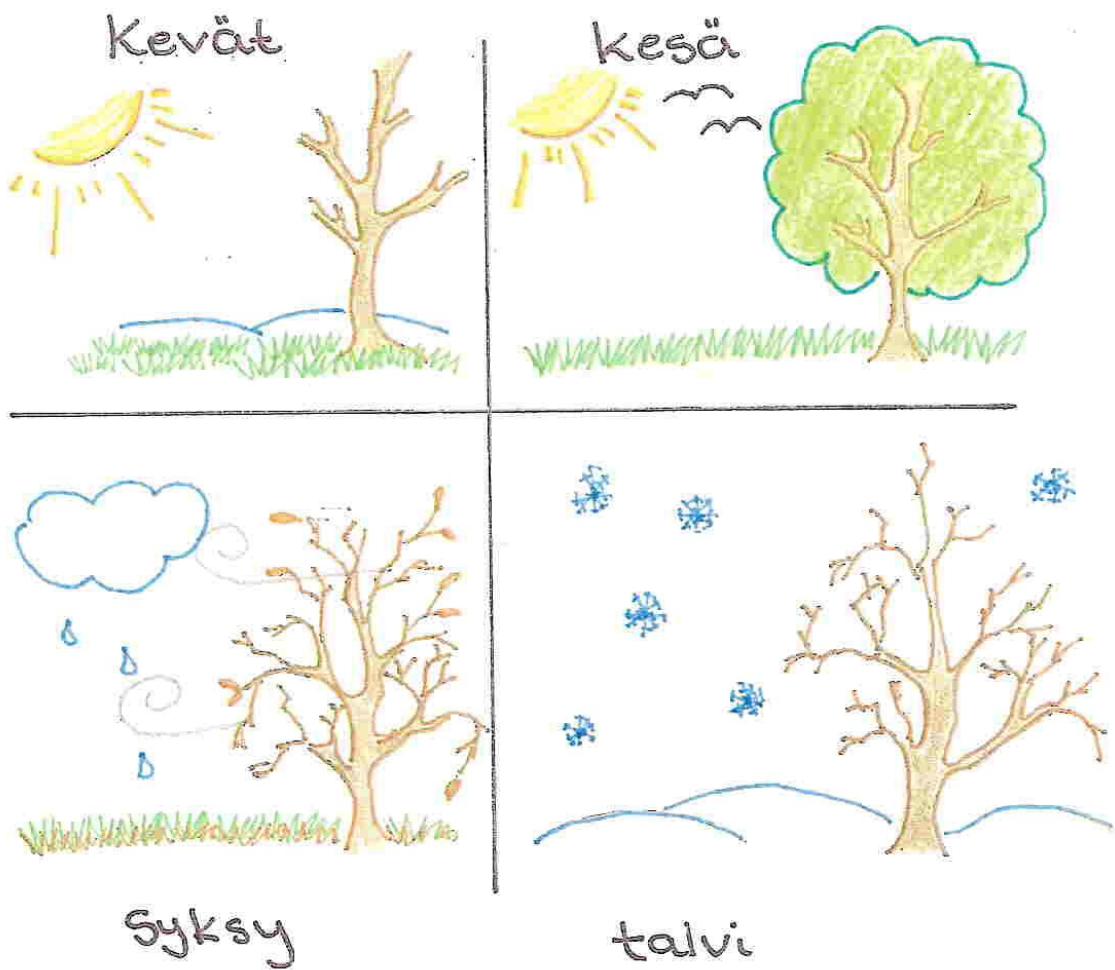
Hänen nimensä on
Tarja Halonen.

Vuodenaajat

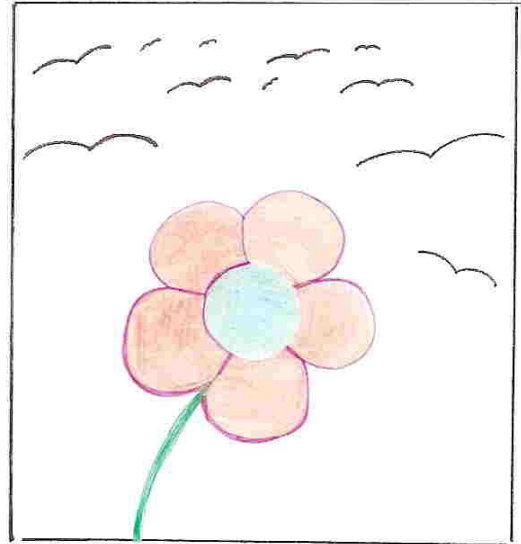
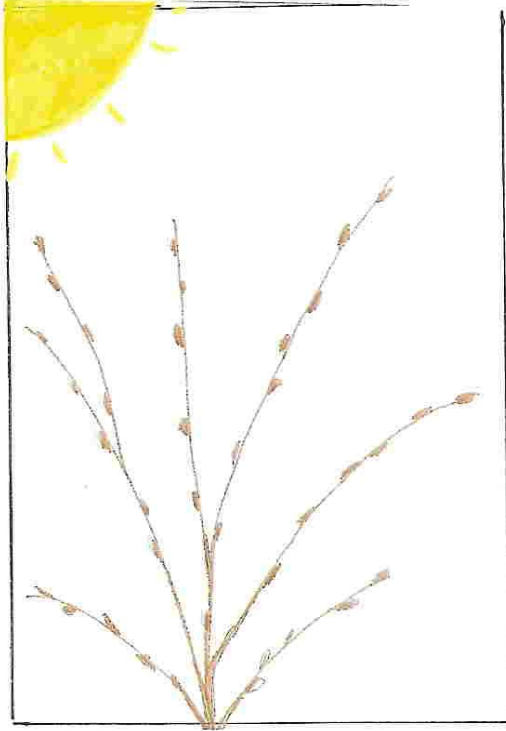
Suomessa on neljä vuodenaikaa.

Kevät, kesä, syksy ja talvi.

Keväällä luonto herää.

Luonto on kaunista.

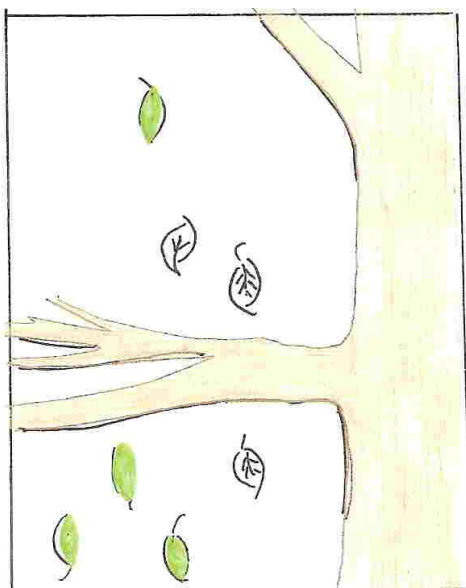
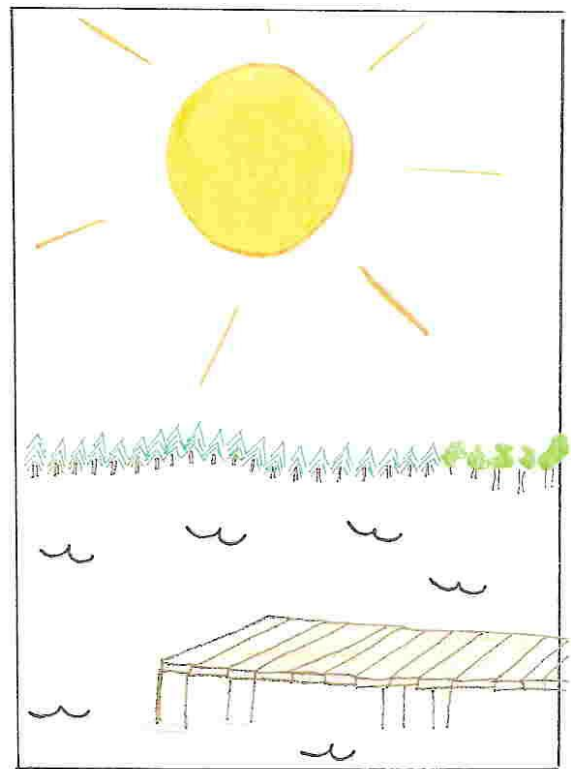

Kukat puhkeavat kukkaan.

Linnut palaavat muuttomatkalta.

Kesällä aurinko paistaa ja
on lämmintä.

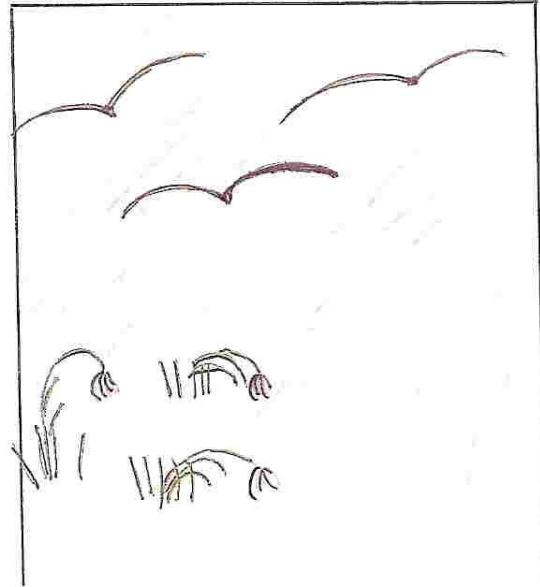
Linnut laulavat
kauniissa säässä.

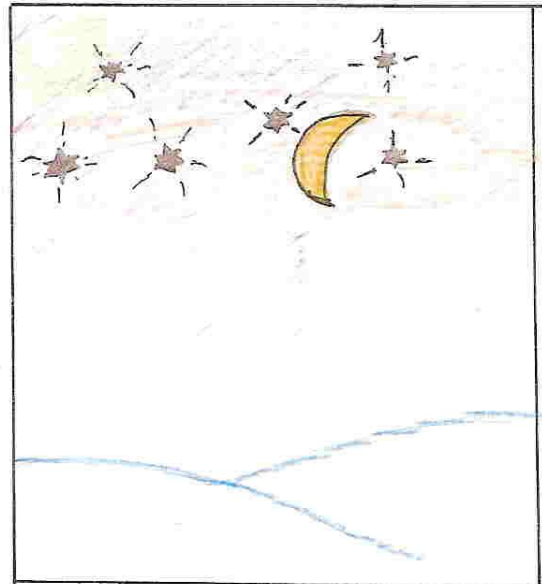
Syksyllä lehdet putoavat puusta.

Linnut muuttavat etelään.

Luonto alkaa odottaa talvea.
Talvella luonto on alaston.
Vain lumipeite on suojana.

Tähdet loistavat kauniisti talviyössä.
Kauniisti loistaa myös taivaalla kuu.
Neljä vuodenaikaa virkistää meitä.

On tärkeää, että voidaan tarjota maahamme tuleville ihmisille helposti luettavaa materiaalia, että tiedon saamisesta ei tulisi kohtuuttoman vaikeaa. Näin heidän kotoutumisensa ja uuteen asuinpaikkaan tutustumisensa voisi luontevasti onnistua.

Osa ihmisistä syrjäytyy yhteiskuntaelämästä, koska he eivät saa tarvitsemiaan tietoja tai yhteisiä kulttuurielämyksiä. Täyden osallistumisen ja tasa-arvon edellytys on, että saa tietoja itselleen ymmärrettävällä kielellä ja pääsee osalliseksi yhteisestä kulttuurista. (Rajala & Virtanen 1986; Rajala 1990.) Kyse on elämänhallinnasta, siitä miten voimme tarjota tietoa ja kirjallisia elämyksiä ihmisen identiteetin muodostumisen ja säilymisen tueksi (Hintsala 1997).

5. OPPILAAT SELKORYHMÄN VETÄJINÄ

Selkoryhmätoiminnan tavoitteena on tarjota tietoa ja taitoja arjessa selviytymiseen. Se antaa ryhmässä oleville esteettisiä elämyksiä. Ryhmässä on mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin, mikä vahvistaa roolia yhteisössä. Selkoryhmätoiminnassa korostetaan yksilöä. Se ohjaa oman elämän ja tunteiden jäsentämiseen sekä rohkaisee mielipiteen ilmaisuun. (Hintsala 1997.)

Selkoryhmävetäjänä voi toimia alan työntekijä. Hoitotyössä toiminta katsotaan tärkeäksi virikkeitä antavaksi hoitotyöksi. Tällainen toiminta vaatii aina johdon tuen. Toiminnan ei saa olla yhden työntekijän varassa. Ryhmävetäjänä voi toimia esimerkiksi kaksi opiskelijaa. Näin ohjausvastuu jakaantuu ja on helpompi arvioida ryhmän toimintaa. Ryhmäkoko ei saa olla suuri, mieluummin 5 - 8 henkeä. Jos on mahdollista, ryhmä muodostetaan henkilöistä, joilla on yhteisiä kiinnostuksen aiheita. Toimintakyky vaikuttaa materiaalin valintaan ja kokoontumiskerran kestoon. Tuokio olisi hyvä toteuttaa silloin, kun ryhmäläiset ovat vireimmillään. (Hintsala 1997.)

Orientaatiovaiheen aikana ryhmävetäjä ottaa jokaiseen osallistujaan kontaktia ja kertoo, mitä ryhmässä tapahtuu. Valitaan luettava materiaali. On hyvä kartoittaa aluksi ryhmäläisten kiinnostuksen alueita ja materiaalin soveltuvuutta. Se, miten paljon luetaan kerralla, riippuu ryhmäläisten toimintakyvystä ja lyhytkestoisen muistin kapasiteetista. (Hintsala 1997.)

Lukutuokion jälkeen viritetään keskustelua. Voidaan esittää kysymyksiä, jotka eivät edellytä tekstin muistamista, aktivoimaan keskustelijoita. Kysymysten tulee olla lyhyitä. Käytetään tuttuja sanoja ja kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan. Kaikki saavat ilmaista omia mielipiteitään ja tunteitaan. (Hintsala 1997.) Ryhmäläisten, joilla on kommunikaatio-ongelmia, on vaikea omaehtoisesti ottaa kontaktia toisiin ihmisiin. He kokevat itsensä ehkä epäonnistuneiksi ja vetäytyvät helposti vuorovaikutustilanteesta. (vrt. esim. Saarela 1997.) Ryhmätilanteen lopettaminen pitää järjestää niin, että se luo turvallisuuden tunteen eikä jätä ketään ahdistuneeksi. Läheisyys ja läsnäolo ovat tärkeitä hoito- ja ohjaustyön tavoitteita. (Hintsala 1997.)

5.1. Kehitysvammaisten ryhmä

Kehitysvammaisista kaikki eivät osaa lukea, minkä vuoksi tarvitaan ryhmänvetäjä lukemaan ja ohjaamaan ryhmäläisiä. Selkoryhmä tarjoaa mahdollisuuden tuettuun toimintaan. Ryhmässä saattaa olla joku, joka esittää asioita toistenkin puolesta. Toiset taas alistuvat ja vetäytyvät keskustelusta, jolloin ryhmänvetäjä huolehtii siitä, että jokainen saa vuorollaan ilmaista mielipiteensä. On tärkeää, että ryhmässä on sopiva määrä osallistujia.

Kehitysvammaisen arki voi sisältää ohjaus- ja opetustilanteita, mutta tarvitaan toisenlaistakin yhdessäoloa, keskustelutilanteita. Usein kehitysvammaisilta ei odoteta tai vaadita mielipiteitä, vaan he saavat ikään kuin kaiken valmiina. Keskusteluaiheet, jos ne ovat mieleisiä, voivat aktivoida hyvinkin vilkkaaseen ajatusten vaihtoon.

Ryhmässä luettavaksi käy kaikenlainen selkokielellä kirjoitettu kirjallisuus. Kirjastoissa löytyy valikoimaa aikuisten kirjoista lasten kirjoihin saakka. Suomalaisista klassikkokirjoista *Seitsemän veljestä* ja *Vänrikki Stoolin tarinat* olivat ensimmäisten käännösten joukossa. Selkokielellä on saatavissa myös terveydentilaa käsitteleviä opaskirjoja. Ilahduttavaa on, että löytyy myös selkeitä, nuorille suunnattuja romaaneja.

Lapsuudesta tutut sadut saavat huomiota keskusteltaessa kehitysvammaisten lukutottumuksista. Työskennellessäni vammaisten parissa huomasin, että monet kertoivat ja kirjoittivat mielellään satuja. Lasten kanssa toimiessa puhutaan saduksesta. Samoin saattoi kehitysvammaisen alkaa kertoa mielikuvitustarinaansa, jossa yhdistyvät nykytapahtumat ja ihmiset.

5.2. Vanhusten ryhmä

Selkoryhmän merkitys vanhustyössä on laaja-alainen. Selkoryhmätoimintaa voidaan käyttää psykososiaalisen kuntoutuksen välineenä. Lievästi dementoitunut vanhus elää tässä ajassa. Hän ymmärtää ympärillään tapahtuvia asioita, on orientoitunut aikaan ja

paikkaan. Toisin kuin pidemmälle dementoitunut vanhus, hän yleensä ymmärtää ryhmätilanteen merkityksen ja oman asemansa ryhmässä. Muistihäiriöinen, pidemmälle dementoitunut vanhus tarvitsee huomattavasti enemmän tukea selviytyäkseen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Muistihäiriöisten vanhusten ryhmässä ryhmätilanteen on hyvä edetä selkeästi vaiheittain aina saman rituaalin mukaan. Vanhusten turvallisuutta lisää se, että ryhmässä on selkeä alku- ja loppurituaalit. (Hintsala 1997.)

Muistihäiriöisten, pidemmälle dementoituneiden vanhusten on vaikea ottaa omaehtoisesti kontaktia toisiin ihmisiin. Yhteinen oleminen turvallisessa ja arvostavassa ilmapiirissä edistää vuorovaikutuksen käynnistymistä. Ryhmässä toimiminen laukaisee muistoja erilaisista vuorovaikutustilanteista. Aiemmin opitut sosiaaliset taidot saattavat aktivoitua arvostavassa ilmapiirissä. (Feil, 1993.) Selkoryhmän toiminnan voi katsoa olevan laadullista hoitotyötä. Siinä vanhukset pääsevät vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa, sellaisetkin vanhukset, joilla ei muutoin ole tilaisuutta keskusteluun toisten kanssa. Opiskelijat voivat toimia ääneen lukijoina ja avata keskustelua tarpeen mukaan.

Selkouutisten tai selkokirjan lukeminen yhdessä antaa ryhmän toiminnalle sisällön, luo ryhmälle jäsenellyn ohjelmarungon. Sillä kuinka paljon luetaan, ei ole merkitystä. Yhdestä sanastakin voi syntyä voimakkaita tunnepitoisia mielikuvia ja muistoja. On hyvä antaa aikaa keskustelulle. Joissakin ryhmissä luetaan enemmän, toisissa taas keskustelua pidetään tärkeämpänä. Aiheet ja toiminnot valitaan ryhmän luonteen ja toivomusten mukaisesti. Muistin virkistämiseksi voi ottaa mukaan joitakin tarveesineitä, jotka saattavat herättää muistikuvia. Usein valokuvien ja korttien katselu virkistää. Ryhmätilanteen voi lopettaa yhteiseen lauluun tai musiikin kuunteluun.

Selkokielen uutislehti Selkouutiset on ilmestynyt säännöllisesti vuodesta 1990. Se on 8 - 12-sivuinen ajankohtaislehti, jossa kerrotaan kotimaan ja ulkomaitten tapahtumista, kulttuurista, urheilusta ja viihteestä. Se ilmestyy joka toinen viikko. Selkouutiset ilmestyy myös äänikasetille luettuna ja ruotsinkielisenä nimellä LL-Bladet. Teksti on kirjoitettu isommalla kirjasinkoolla kuin tavallisessa sanomalehdessä. Selkouutiset on suunnattu kaikille selkokielen lukijaryhmille.

5.3. Maahanmuuttajien ryhmä

Maahanmuuttajilla tarkoitetaan pakolaisia, siirtolaisia, paluumuuttajia ja muita ulkomaalaisia sekä eräissä tapauksissa turvapaikanhakijoita. Suomessa pyritään siihen, että kaikilla, myös maahanmuuttajilla, on tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen. Meillä on yleinen oppivelvollisuus. Oppivelvollisen on osallistuttava perusopetukseen, jonka oppimäärä on laajuudeltaan yhdeksänvuotinen. Muussa tapauksessa hänen on saatava perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot jollakin muulla tavalla. Perusopetuksen jälkeen nuoret maahanmuuttajat voivat jatkaa perusopetuksen lisäluokilla tai muissa valmentavissa ryhmissä. He voivat opiskella myös ammatillisissa oppilaitoksissa tai lukiossa. (Opetushallitus.)

Aikuisille maahanmuuttajille, jotka kuuluvat kotoutumislain piiriin, järjestetään kotoutumiskoulutusta. Koulutus kestää tavallisesti yhden vuoden. Suomen tai ruotsin kielen opetuksen ja maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Tämä tarkoittaa sitä, että suomen tai ruotsin kieli on opiskelijan ensisijainen opiskelukieli. Sen rinnalla pyritään kehittämään ja tukemaan opiskelijan oman äidinkielen taitoa. (Opetushallitus.)

Maahanmuuttajien opiskelun helpottamiseksi tulee oppimateriaalien olla kieleltään selkeitä. Tällöin myös kaikenlainen muukin selkokieline kirjallisuus palvelee tiedon saannin lähteenä. Mahdollisen selkoryhmätoiminnan ei yksinomaan tarvitsisi palvella uuden kielen oppimista, vaan tilaisuus voisi olla myös viihteellinen. Ryhmäläiset tutustuisivat toisiinsa sekä saisivat rohkaisua ja turvallisuuden tunnetta, mikä auttaisi heitä juurtumisessa uuteen ympäristöönsä.

Maahanmuuttajien ohjaajalla on aivan erikoinen haaste suunnitella kielen ja kulttuurin oppimista. Hänellä tulee olla hyvä kulttuurintuntemus, niin omasta kuin toistenkin kulttuurista. Hänen täytyy olla tietoinen omista arvoistaan ja ennakkoluuloistaan. Lisäksi hänen tulee hallita monikulttuuriset ohjauskäytänteet ja kehittää sopivia toimintakeinoja.

6. TULOKSET JA POHDINTAA

Opettajana toimimiseen olen saanut uutta tietoa suorittaessani pedagogisia opintoja Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa ja olen soveltanut saatua tietoa opetuksessani. Olen huomannut, ettei ole vain yhtä tapaa opettaa. Opetustyössä tulisikin käyttää erilaisia työskentelytapoja opittavan aineen ymmärtämiseksi. Opettaja on muuttunut paljolti luennoitsijasta ohjaajaksi. Opiskelijat etsivät tietoa omatoimisesti moninaisesta tiedon tulvasta. On suuri seikkailu löytää tarkoitukseen soveltuva tieto, ymmärtää sen sisältö ja arvioida sitä. Tämä kehittämishanketyö käsitteli selkokielellä tapahtuvaa viestintää. Tavoitteena oli kehittää tavanomaisen luento-opetuksen lisäksi oppilaita innostava tapa selkokielen ymmärtämiseen.

Lähihoitajaksi opiskelevien opetussuunnitelman mukaan kuuluu tietää, mitä on selkokieli ja mitkä ovat ne erityisryhmät, jotka hyötyvät selkokielestä. Lähihoitaja kohtaa työssään erilaisia ihmisiä. Vaikka selkokieltä käyttävät hyödykseen henkilöt, joilla on lukemisen ja kirjoittamisen alueella vaikeuksia, muodostuu varsinainen lähihoitajan näkökulmasta katsottu kohderyhmä kehitysvammaisista ja vanhuksista. Erityisen ryhmänsä tarvitsijoista muodostavat maahamme tulevat ulkomaalaiset.

Selkoviestinnässä otetaan huomioon ne yksilöt, jotka eivät kykene ottamaan irti tietoa tavallisesta asiatekstistä. Asiateksti sinänsä on jo selkeää kirjoittamista. Joskus on vaikeaa muodostaa rajaa selkeän kirjoittamisen ja selkokielen välille. Kirjallisuus ja työskentelytavat tulee valita aina tilanteen mukaan. Vammaisuus eriasteisena vaikuttaa kielen ymmärtämiseen. Vanhuus tuo rajoitteita lukemiseen ja kirjoittamiseen. Monikulttuurisuus näkyy ihmisten liikkeessä maasta toiseen. Uuden kielen opiskelu tulee maahanmuuttajilla näin ajankohtaiseksi. Selkokielineen teksti palvelee kaikkia näitä kohderyhmiä.

Käsitykseni mukaan opiskelijat parhaiten ymmärtävät selkokielen merkityksen paneutumalla itse selkokielineen kirjoittamisen ongelmiin. Ymmärrettävyyteen vaikuttaa heikentävästi, jos kieli on rakenteeltaan niin monimutkaista, että lukija joutuu

ponnistelemaan kohtuuttomasti ymmärtääkseen tekstin. Selkokielessä sisältöjä, rakenteita ja sanastoa on muutettu helpommin luettavaksi ja ymmärrettäväksi. Jos tekstin virkkeissä on paljon lauseenvastikkeita ja sivulauseita, virkkeen kokonaisajatusta on vaikea hahmottaa.

Lähihoitajan työ on ihmisläheistä jo opiskelusta lähtien. Opetussuunnitelman mukaan lähihoitajan tulee puhua ja toimia tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti yhteistyötilanteissa, kuten ryhmissä ja tiimeissä sekä asiakaspalvelutilanteissa. Kehittämishankkeen tavoite saavutettiin siinä, että kaikki sisäistivät selkokielen muodon ja tarpeen, sen mikä merkitys on kielellä. Erityinen etu oli siinä, että selkokielen opetus ja käyttö voitiin kanavoida lähihoitajien kautta. Lopullista arviota työn onnistumisesta ei voida vielä tehdä, koska kohteeksi valitsemani lähihoitajaryhmän opiskelu on kesken. Työssäoppimisjaksoilla he voivat ehkä soveltaa käytäntöön saamaansa tietoa. Työskentelyyn tarvitaan muiden hoitohenkilökunnan jäsenten mukaan tulo.

Kehittämistyöni toteutus vaikutti onnistuneelta. Sen osoittavat oppilaiden kirjoittamat selkoteokset. Oli ilo huomata, miten innostuneesti he aloittivat kirjoitustyönsä. Ensin oli hieman epäilyä kirjoittamisen suhteen, mutta kun alkuun oli päästy, onnistuminen koettiin palkitsevana. Tuloksena valmistui 22 selkokirjaa. Oppilaat alkoivat myös innostuneesti suunnitella erilaisia tilanteita, missä he voisivat käyttää selkokieltä. He kokivat opetustilanteen kokonaisuudessaan mielenkiintoisena.

Päivittäin tulee esille keskusteluissa, että joidenkin ihmisten on vaikeaa ymmärtää puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Pedagogisen opiskeluni aikana monet luennot sivusivat myös tätä aihetta. Opiskelussani vertaisryhmässä keskustelu ja vastauksien etsiminen avasi uusia, erilaisia mahdollisuuksia opetuksen suunnitteluun. Myös tutorien tuki ongelmakohtien ratkaisemisessa auttoi selviytymään useista oppimistehtävistä. Opiskelun tuomaa uutta osaamista voin näin hyödyntää toimiessani opetustyössä. Opettajana toimiminen edellyttää valmiutta suunnitella, toteuttaa ja kehittää oman alan tehtäviä. Tämä edellyttää myös opettajalta kokoaikaista uuden oppimista. Puhutaankin elämänpituisesta oppimisesta.

LÄHTEET

- Hintsala, Susanna 1997: Tuettua vuorovaikutusta. Selkoryhmän ohjaajan opas. Kehitysvammaliitto - Vanhustyön keskusliitto.
- Juutilainen, Heli & Takala, Tuija & Visuri, Heidi 2005: Lähihoitajan äidinkieli. WSOY, Helsinki.
- Lampi, Inkeri 1981: Lorusta lukuhetkeen. Mannerheimin Lastensuojeluliiton P-julkaisusarja N:o 10. Kunnallispaino.
- Luumi, Pertti 1987: Taitava kertoja. Painokaari Oy, Helsinki.
- Ojanen, Sinikka & Lappalainen, Irja & Kureniemi, Marjatta 1980: Sadun avara maailma. Otava, Keuruu.
- Opetushallitus: Maahanmuuttajien koulutus Suomessa. Opaslehti. Libris Oy.
- Opetushallitus 2001: Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Sosiaali- ja terveystieteiden koulutusohjelma, lähihoitaja.
- Opetushallitus 2004: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala.
- Rajala, Pertti & Virtanen, Hannu 1986: Selkokieli. Miten sanoma perille? Kirjastopalvelu Oy, Helsinki.
- Rajala, Pertti 1990: Selkokirjoittajan opas. Kirjastopalvelu Oy, Helsinki.
- Saarela, Merja 1997: Pelit arkipäivän rikastuttajina ja vuorovaikutuksen välineinä dementia-työssä. Sopimusvuorisäätiö, Tampere.
- Virtanen, Hannu 1994: Lukemisvaikeudet johtuvat monesta eri syystä. Aikakauslehdistö 1/1994.

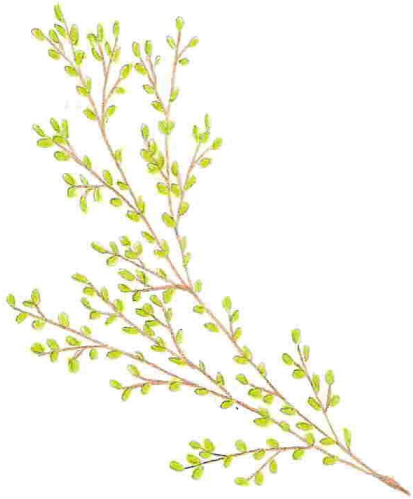

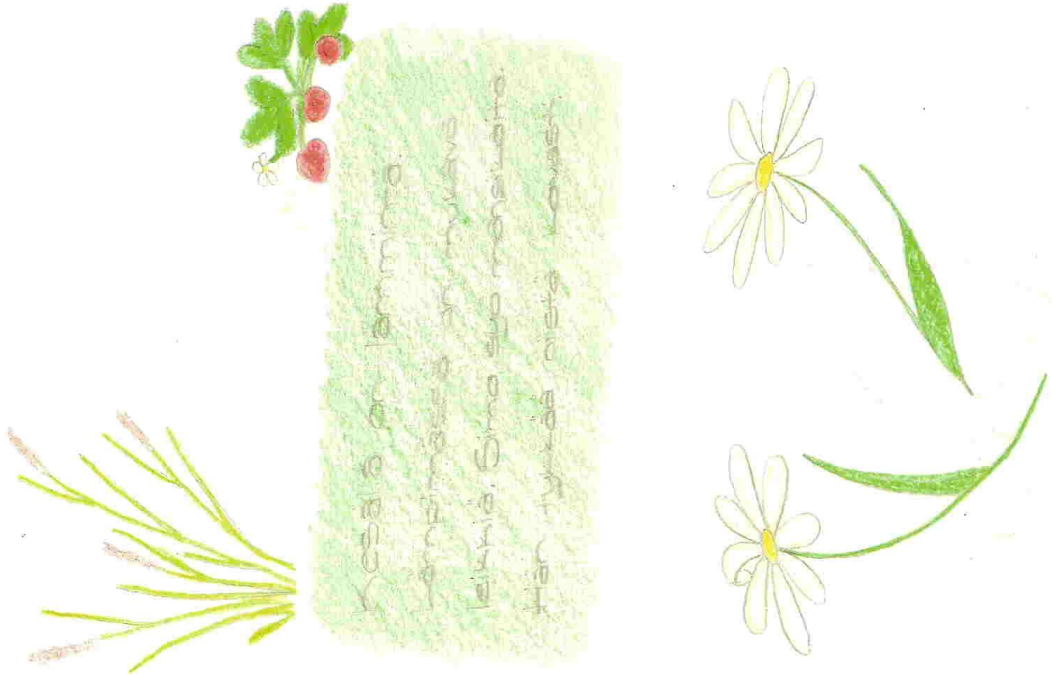
Simo on siiti.
Hän asuu metsässä.
Mutta nyt Simo
nukkuu talvunta.
Isän puun juurella
on hyvä nukkua.

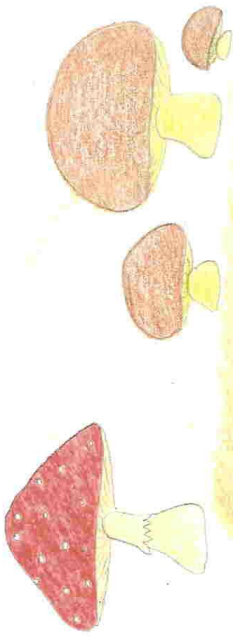

Keväällä lumi sulaa.
Puut ja kasvit heräävät.
Myös Simo herää.
Aurinko paistaa kirkkaasti.

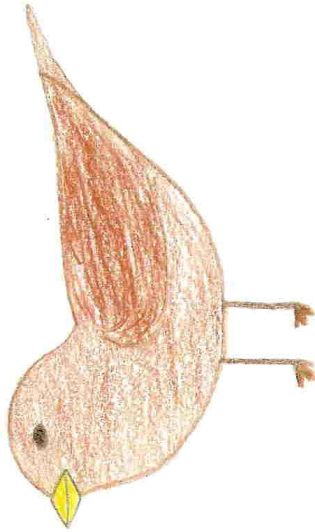
Kosa o lamina
 ...
 ...
 ...
 ...

Sykeylä tulee vilkämpää.
Simo valmistautuu
talvunille. Hän rakentaa
pesän. Linnut muuttavat
etelään.

Mansikka

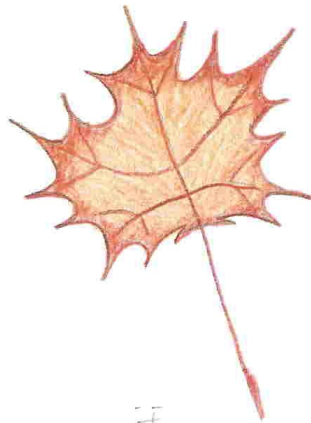
Lintu

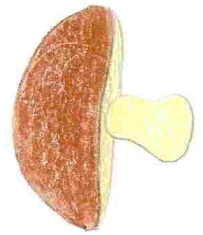
Kukka

Silli

Lehti

Sieni